

ΘΕΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Κείμενο: **Η σημασία των αρχαίων μνημείων και η διαφύλαξη τους**¹

Η Ελληνική γη φύλαξε στοργικά στα σπλάχνα της τα λείψανα του πανάρχαιου πολιτισμού της. Ο ταξιδιώτης μπορεί να βρει σήμερα σε κάθε σημείο της Ελλάδας κάποιο δείγμα αρχαίας τέχνης ένα σπασμένο μάρμαρο, κάποιο κομμένο χέρι, μια πλάκα με λίγες λέξεις χαραγμένες επάνω της, ένα ανθέμιο, τα βρίσκει κανένας και στο τελευταίο ελληνικό χωριό κάποτε η αξίνα του χωρικού αποκαλύπτει τα θεμέλια ενός ναού ή την ακρωτηριασμένη μορφή ενός αγάλματος και τα δίχτυα των ψαράδων μπορούν να ανασύρουν από το βυθό της θάλασσας χάλκινα αριστουργήματα. Οι σημερινοί Έλληνες, που ξαναβρίσκουν όλους αυτούς τους θησαυρούς, τους φυλάγουν όσο καλύτερα μπορούν, για να τους καμαρώνουν και αυτοί οι ίδιοι, μα και όλοι οι άνθρωποι που ταξιδεύουν από τα πέρατα της γης για να χαρούν την ομορφιά της τέχνης, που φώτισε κάποτε τη γωνιά τούτη του κόσμου με λάμψη μοναδική.

Πόσο βαθιές ρίζες έχει στον Ελληνικό λαό η πίστη στην αξία της καλλιτεχνικής κληρονομιάς που του άφησαν οι πατέρες του το μαρτυρεί με τον πιο συναρπαστικό τρόπο το επεισόδιο που διηγείται στα *Απομνημονεύματά* του ο στρατηγός Μακρυγιάννης, ο αγράμματος στρατηγός με την έξοχη ψυχική καλλιέργεια και ανθρωπιά. Κάποτε, στα 1831, συνάντησε στο Άργος μερικούς στρατιώτες που ετοιμάζονταν να πουλήσουν σε κάποιους Ευρωπαίους δύο αρχαία αγάλματα. *“Πήρα τους στρατιώτες τους μίλησα αυτά και δέκα χιλιάδες τάλαρα να σας δώσουνε, να μην καταδεχτείτε να βγουν από την πατρίδα μας. Δι’ αυτά πολεμήσαμεν”*. Η επιγραμματική αυτή φράση, ειπωμένη από έναν Έλληνα που δεν ήξερε να γράφει ούτε το όνομά του, μας βεβαιώνει πως δεν είναι η γνώση της τέχνης και της Ιστορίας που τα γέννησε, αλλά η ακλόνητη πίστη πως τα έργα τούτα είναι για τον τόπο μας ιερά κειμήλια, που πρέπει να σωθούν με κάθε τρόπο.

Σ’ αυτή την πίστη είναι θεμελιωμένα τα ελληνικά μουσεία, που είναι όλα σχεδόν αρχαιολογικά. Και μ’ αυτήν εξηγείται το γεγονός ότι το πρώτο ελληνικό μουσείο ιδρύθηκε αμέσως μόλις η Ελλάδα ξανακέρδισε τη λευτεριά της, το Μάρτιο του 1829, στην προσωρινή πρωτεύουσα του νέου κράτους, την Αίγινα, από τον πρώτο κυβερνήτη της, τον Καποδίστρια. Και όταν η Αθήνα έγινε πρωτεύουσα του Ελληνικού κράτους, απέκτησε αμέσως το Μουσείο της, το “Κεντρικόν Αρχαιολογικόν Μουσείον.” Το Ελληνικό κράτος στα 143 χρόνια ζωής του κατόρθωσε να οργανώσει μίαν άρτια αρχαιολογική υπηρεσία, να ιδρύσει πολυάριθμα μουσεία και να συγκεντρώσει σ’ αυτά αναρίθμητα έργα τέχνης.

Τα ελληνικά μουσεία βρίσκονται σκορπισμένα σε όλες τις περιοχές της Ελληνικής γης, από την Κρήτη ως τη Θεσσαλονίκη και από τη Σάμο ως την Κέρκυρα. Όλα σχεδόν φυλάγουν τους θησαυρούς της περιοχής τους, με εξαίρεση το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας, όπου έχουν μεταφερθεί πολύτιμα έργα από πολλές ελληνικές περιοχές. Αυτό σημαίνει πως σε όλα σχεδόν τα ελληνικά μουσεία υπάρχουν έργα που ανήκουν σε όλες τις περιοχές του αρχαίου κόσμου.

¹Κ. Φραγκομύχας, “Στρατηγική Επικοινωνίας”, Αθήνα 1993, σσ 209-213

Όμως η κάθε περιοχή της αρχαίας Ελλάδας είχε μια δική της φυσιογνωμία και, ενώ αποτελούσε αναπόσπαστο κομμάτι του ελληνικού κόσμου, πορευόταν έναν ιδιαίτερο δρόμο και δημιουργούσε τη δική της πολιτιστική ιστορία αυτά τα πολυάριθμα ρεύματα κινήθηκαν πολύ συχνά παράλληλα και ισότιμα, όμως μέσα στους αμέτρητους αιώνες που πέρασαν είχαν το καθένα και τη δική του πλημμυρίδα και άμπωτη, κάποτε μερικά χάθηκαν τη στιγμή που άλλα δυνάμωναν, κάποτε μετατοπιζόταν η κοίτη τους, οπωσδήποτε η συνολική διαδρομή τους δεν έχει πουθενά την ίδια έκταση. Έτσι, το κάθε ελληνικό μουσείο προσφέρει στον επισκέπτη του ένα κομμάτι της κοινής καλλιτεχνικής δημιουργίας, την ίδια όμως στιγμή συγκεντρώνει έργα που εκφράζουν με ξεχωριστή έμφαση είτε μια ορισμένη χρονική περίοδο είτε μια πιο πλούσια εκδήλωση σ' έναν ιδιαίτερο τομέα του ελληνικού πολιτισμού.

Θα νόμιζε κανείς πως ο αρχαίος ελληνικός κόσμος είχε για πάντα ξεχαστεί στη μνήμη των ανθρώπων. Όταν όμως ύστερα από αιώνες οι Ευρωπαίοι αναζητούν νέες δυνάμεις, για να οδηγηθούν σε χώρους όπου το πνεύμα θα κινηθεί με ελευθερία για την κατάκτηση της ομορφιάς και της αλήθειας, θα ανακαλύψουν τα κλασικά πρότυπα της τέχνης και του λόγου και θα οικοδομήσουν τη σύγχρονη πνευματική και καλλιτεχνική Ευρώπη πάνω σε αυτά. Τα ελληνικά αγάλματα και τα ρωμαϊκά τους αντίγραφα, τα ελληνικά αγγεία και τα ελληνικά μικροτεχνήματα θα στολίσουν πλούσια παλάτια και συλλογές και θα δημιουργήσουν τον πυρήνα των μεγάλων μουσείων.

Παράλληλα οι αρχιτεκτονικές μορφές των ελληνικών ναών θα χρησιμοποιηθούν σε τέτοια έκταση και με τέτοιο πάθος, που να προκαλούν κάποτε τον κόρο της πλησμονής. Και οι ελληνικοί μύθοι θα εικονογραφήσουν και πάλι ύστερα από αιώνες κτήρια και βιβλία και θα τροφοδοτήσουν πλούσια τη νεότερη ευρωπαϊκή λογοτεχνία. Οι μορφές της Αθηνάς και του Ερμή, του Ηρακλή και του Οιδίποδα είναι τόσο οικείες στο σύγχρονο κόσμο, όσο ήταν και στην κλασική Ελλάδα. Έτσι, η επίσκεψη στα ελληνικά μουσεία σημαίνει για όλους τους σύγχρονους ανθρώπους μια άμεση και ποθητή γνωριμία με τα αρχέτυπα του πολιτισμού μας, μια συνομιλία θερμή με τις πνευματικές μορφές που μας γαλούχησαν, ένα άγγιγμα της γενέθλιας γης, όπου βυθίζονται οι ρίζες μας και από όπου αντλούμε ακόμα ζώπυρους χυμούς.

(Μανόλης Ανδρόνικος, *“Τα Ελληνικά Μουσεία”*, Εκδοτική Αθηνών, 1974)

Θέματα

A. Να γίνει η περίληψη του κειμένου.

(μονάδες 25)

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο τη θέση του Μακρυγιάννη “ Πήρα τους στρατιώτες τους μίλησα αυτά και δέκα χιλιάδες τάλαρα να σας δώσουνε, να μην καταδεχτείτε να βγουν από την πατρίδα μας. Δι’ αυτά πολεμήσαμεν .”

(μονάδες 10)

B2α. Να προσδιορίσετε τον τρόπο πειθούς της δεύτερης παραγράφου του κειμένου και να βρείτε τα μέσα με τα οποία αυτός πραγματοποιείται. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 8)

B2β. Να εντοπίσετε τις μεταφορές και να αιτιολογήσετε τη χρήση μεταφορικού λόγου στην **πέμπτη** παράγραφο του κειμένου.

(μονάδες 7)

B3. αποκαλύπτει, ανασύρουν, αριστουργήματα, κληρονομιάς, επεισόδιο. Από το δεύτερο συνθετικό των προηγούμενων λέξεων να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη για καθεμιά.

(μονάδες 5)

B4. Να γράψετε από ένα **αντώνυμο** για τις ακόλουθες λέξεις: *μνήμη, πνεύμα, ελευθερία, ανακαλύψουν, οικοδομήσουν.*

(μονάδες 5)

Γ. Έχοντας υπόψη σας και την πρόσφατη τοποθέτηση γνωστών προσωπικοτήτων, κυρίως από το χώρο του θεάματος, σχετικά με το ζήτημα της επαναφοράς των μαρμάρων του Παρθενώνα στη γενέθλια γη, να παρουσιάσετε τις δικές σας θέσεις σχετικά με το ζήτημα αυτό σε ένα κείμενο υπό μορφή **άρθρου**. Προσπαθείστε να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα: **α)** Γιατί είναι αναγκαία η επαναφορά τους στη γενέθλια γη; και **β)** Πως είναι δυνατόν να καρποφορήσει μία τέτοια προσπάθεια; (500-600 λέξεις)

(μονάδες 40)

ΟΡΟΣΗΜΟ

Επιμέλεια: Σοφία Ζύρμπα

Τομέας Φιλολογίας

ΟΡΟΣΗΜΟ Παπάγου